

Jätehuollon tehostamisen kilpailumalli taloyhtiöille

Jätehuollon kehittäminen suurilla asuinkiinteistöillä on mahdollista, vaikkakin muutos asenteissa ja lajittelutottumuksissa vaatii aikaa ja määrätietoisia toimia. Jokainen osa jätehuoltoketjussa on tärkeä, joten yhteistyön kehittämiseen kannattaa panostaa. Tavoitteena on parempi lajittelu, jätteen määrän väheneminen, ympäristökuormituksen pienentyminen, kustannussäästöt ja koko jätehuoltoketjun tehostuminen.

Seuraavassa esitellään kilpailumallinen jätehuollon tehostamisen toimintamalli, johon on koottu yhteen hyväksi havaittuja keinoja **Lahden Talot Oy**:llä toteutetusta Luukuta Oikein -lajittelukilpailusta. Tästä voit muovata räätälöidyn jätehuollon kehittämismallin taloyhtiöllesi. Vinkit ja jätetilakartoituslomakkeet ovat vapaasti käytettävissä.

Voit tutustua aiheesta tehtyyn [opinnäytetyöhön](#), jonka on tehnyt Päijät-Hämeen Jätehuolto Oy:lle Lahden ammattikorkeakoulun ympäristötekniikan koulutusohjelman alaisuudessa Johanna Ulmanen.

Luukuta Oikein -lajittelukilpailun pohjalta luotu toimintamalli:

1. Yhteistyön kehittäminen

- Yhteistyö eri tahojen kesken kannattaa aloittaa kokoamalla ohjausryhmä. Ryhmässä on hyvä olla edustajat jätehuoltoketjun jokaisesta osasta, kuten taloyhtiön isännöitsijä sekä asukkaiden, kiinteistöhuollon ja jätteenkuljetuksen edustajat. Ohjausryhmän on hyvä kokoontua säännöllisesti kilpailun aikana. Kilpailu voi kestää jopa useamman vuoden, joten on hyvä miettiä huolellisesti taloyhtiön resurssit toimien toteuttamiseen. On hyvä muistaa, että jätehuollon tehostamisesta saadaan kustannussäästöjä, mutta se vaatii alkuun myös taloudellisia resursseja.

2. Taloyhtiön/taloyhtiöiden jätehuollon alkutilanteen kartoitus

- Jäteastioiden määrä keittiöissä? Onko asukkailla keittiöissään mahdollisuus kaikkien jätteiden lajitteluun? Voiko keittiön jäteastioiden määrää lisätä? Tutkitusti vähintään neljän lajitteluastian määrä keittiössä lisää selkeästi innokkuutta lajitella kaikkiin mahdollisiin jätelajeihin.

PHJ*Jäte on kaunis*
WASTE IS BEAUTIFUL

- Alkukartoitus jätetilaan, jotta sen mahdolliset puutteet ja epäkohdat havaittaisiin. Kartoituksen tekemiseen on luotu valmis kartoituspohja, jossa pisteytetään jätetilan eri osa-alueet; rakenne, käytettävyys, opasteet, siisteys ja astioiden laatu. Tavoitteena on mahdollisimman hyvä jätetilaindeksi. Kartoituksen voi tehdä esim. huoltoyritys. Kartoituspohjaa voi käyttää kilpailun aikana jätetilan kunnon tarkistuslistana.
- Jätetilassa olevien jäteastioiden mitoituksen kartoitus. Tarkkaile esim. muutaman viikon ajan jäteastioiden täyttömääriä huomataksesi mahdolliset vajaatäytöt. Jäteastian tyhjennys maksaa tyhjänä saman verran kuin täytenä! Vähennä/lisää astioita tai muuta tyhjennysrytmiä tarvittaessa.
- Jätteenkuljetusyrityksen kilpailutus kiinteistönhaltijan järjestämässä jätteenkuljetusjärjestelmässä. Selvitä voisiko yhteiskilpailutus esim. saman kadun tai kaupunginosan eri kiinteistöjen kesken olla mahdollinen.

3. Toimintatavan valitseminen

- Kilpailumallisen kampanjan etuna on asukkaiden parempi aktivoituminen. Kilpailu haastaa asukkaita ja samalla palkinto toimii hyvänä kannustimena.
- Kilpailumalli voi olla joko usean kiinteistön välinen tai vain yhden taloyhtiön sisäinen kilpailu, johon määritellään selkeät tavoitteet palkinnon realisoitumiseksi.
- Pelkkä jätehuollon tehostamisen pitkäkestoinen kampanja voi toimia hyvin, jos sitä tuodaan riittävän selkeästi asukkaille tietoon.

4. Kampanjan ajankohdan valitseminen

- Huomioitavaa on, että asenteet muuttuvat hitaasti, joten kampanjasta tulee tehdä tarpeeksi pitkäkestoinen. Vähintään vuosi on hyvä varata toteutukseen. Toivottavaa olisi, että hyvät käytänteet jäisivät automaattisesti käyttöön varsinaisen toteutuksen loputtua.

5. Tulosten tarkastelun keinot

- Erityisesti kilpailumallisessa kampanjassa on tärkeä luoda kilpailulle säännöt, joissa määritellään kilpailun tavoitteet sekä perusteet voittajakiinteistön valintaan.

PHJ*Jäte on kaunis*
WASTE IS BEAUTIFUL

- Kilpailumallissa kiinteistöille voi luoda esim. pisteytysjärjestelmän, johon valitaan seurantakohteita, kuten jäteastioiden määrän tai tyhjennysrytmin muutokset, asukkaille suunnattujen kyselytutkimusten vastausaktiivisuus, jätemäärien seurantatutkimukset tai jätetilojen siisteyden vertailut.
- Pitkäkestoisissa kampanjoissa on tärkeä määrittää seurattavat kriteerit, jotta asukkaille ja muille yhteistyötahoille voi raportoida kampanjan vaikutuksista.

6. Tavoitteiden ja mahdollisen palkinnon määrittely

- Tavoitteet kampanjalle on hyvä olla määriteltynä konkreettisesti jo alussa.
- Varmista seurattavien mittareiden saatavuus, kuten jätemäärät ja tyhjennyskerrat. Parhaiten viestinnässä toimivat kpl, kg tai € -tason tavoitteet. Asukkaille kannattaa kertoa lähtötilanne, mihin pyritään ja mitä siitä hyödytään.
- Palkinto kannattaa valita niin, että se toimii riittävän motivoivana myös niille asukkaille, joita jätteen lajittelu ei juurikaan innosta. Palkintoa kannattaa mainostaa heti kilpailun alusta alkaen.

7. Viestintätoimet kampanjan aikana

- Mieti, kenelle haluat kampanjasta ja sen etenemisestä kertoa? Kohderyhmiä voi olla mm. asukkaat, asukasaktiivit, kiinteistöhuolto, jätteenkuljetusyritykset, isännöinti ja media.
- Viestinnän kanavina voi olla mm. asukaslehdet, sähköinen viestintä, rappukäytävässä ilmoittaminen ja jokaiseen asuntoon jaettava tiedote.
- Viestinnän aikataulu on tärkeä, sillä oikea-aikaisella viestinnällä sitoutetaan asukkaat ja muut sidosryhmät kampanjaan.
- Viestintäkampanjalle on hyvä luoda visuaalisen yleisilme, jota käytetään kaikessa kampanjaan liittyvässä viestinnässä. Näin viestisi saa mediatulvassa sen ansaitseman huomion tunnistettavuutensa tähden.
- Suunnittele etukäteen tiedotuksen päämäärät sekä sisältö. Näitä voi olla mm. kilpailun alku sekä eteneminen, lajitteluvinkit, asukashaastattelut, kokemukset lajittelusta ja tapahtumat kilpailun ympärillä.

PHJ*Jäte on kaunis*
WASTE IS BEAUTIFUL

8. Jätehuoltoketjun vastuista sopiminen

- Erityisesti jätetilan hoidon vastuista on hyvä tehdä kirjallinen suunnitelma, jossa on sovittu kuka ilmoittaa ja kenelle havaituista puutteista, sekä kenen vastuulle kuuluu niiden korjaaminen. Varmista, että kaikki jätehuoltoketjun toimijat saavat tiedon vastuistaan.

9. Vaikuttavuuden pitkäkestoinen seuranta osaksi hyviä käytänteitä

- Kilpailun loputtua kannattaa hyväksi havaitut käytänteet luoda osaksi rutiineja.
- Seuraa valittuja tuloksien tarkastelujen mittareita myös kilpailun päättymisen jälkeen.
- Muista uudet asukkaat ja heidän perehdyttäminen lajitteluun. Voisiko kiinteistöhuolto jakaa uusille asukkaille lajitteluohje-vihkosen? Tai taloyhtiön lajittelumestari käydä toivottamassa tervetulleeksi uudet asukkaat ja samalla antaa vinkkejä lajitteluun?

10. Muista vielä nämä:

- Kiitä ja kannusta asukkaita! Positiivinen ote myös jätehuollossa on tehokas.
- Muista, että asenteiden muuttuminen on hidasta ja jätehuollon tehostaminen vaatii aikaa. Älä luovuta.
- Päijät-Hämeen Jätehuolto Oy:n palvelu- ja lajitteluneuvojat auttavat kaikenlaisissa jätetulmissa. Voit tilata maksuttoman neuvontatilaisuuden taloyhtiöllesi tai sopia vierailusta Kujalan jätekeskukselle. Voit tulostaa tai tilata maksuttomia oppaita osoitteesta phj.fi.

LUUKUTA OIKEIN.
Lajittele paremmin ja vähennä jätettä.
Lajittelukilpailu alkaa 1.6.2014.

Kuvassa Lahden Talot Oy:n Luukuta Oikein -lajittelukilpailun viestinnän visuaalisen ilmeen malli.